DOMSTOLENS DOM
av den 25 maj 1978 *

Förenade målen 83 och 94/76, 4, 15 och 40/77

Bayerische HNL Vermehrungsbetriebe GmbH & Co. KG, Gut Heinrichsruh,

Bernd Adleff, köpman, Grasslfing,

F.X. Zollner KG, Regensburg,

Christof Schwab, agronom, Gut Schwaben,

företrädda av advokaterna F. Modest, A. Heemann, J. Gündisch, G. Rauschning, K. Landry, W. Röll, B. Festge, H. Heemann och P. Wegemer, Hamburg, med delgivningsadress i Luxemburg hos exekutorn Félicien Jansen, 21, rue Aldringen,

och

Johann Seidl, Regenstauf, företrädd av advokaterna von Boetticher, Bernet & Partner, München, med delgivningsadress i Luxemburg hos advokaten Ernest Arendt, 34 B, rue Philippe-II,

sökande,

mot

Europeiska ekonomiska gemenskapen, företrädd av sina institutioner,

1. **Rådet**, företrätt av juridiske rådgivaren Bernhard Schloh, i egenskap av ombud, med delgivningsadress hos J. N. Van den Houten, direktör vid rättstjänsten vid Europeiska investeringsbanken, 2, Place de Metz, Luxemburg,

och

2. **Kommissionen**, företrädd av juridiske rådgivaren Peter Gilsdorf, i egenskap av ombud, med delgivningsadress i Luxemburg hos juridiske rådgivaren Mario Cervino, Bâtiment Jean Monnet, Kirchberg,

svarande.

* Rättegångsspråk: tyska.

Talan avser yrkande om skadestånd enligt artikel 215 andra stycket i EEG-fördraget för skador som sökandena påstår sig ha åsamkats genom rådets förordning nr 563/76 av den 15 mars 1976 om interventionsmyndigheternas åtgärder för tvångsköp av skummjölkspulver som skall användas i djurfoder (EGT nr L 67, s. 18, fransk version; vid översättningen fanns ingen svensk version att tillgå).

DOMSTOLEN

sammansatt av ordföranden H. Kutscher, avdelningsordförandena M. Sørensen och G. Bosco samt domarna A. M. Donner, P. Pescatore, A. J. Mackenzie Stuart och A. Touffait,

generaladvokat: F. Capotorti,
justitiesekreterare: A. Van Houtte,

meddelar följande

dom

DOMSKÄL

1 Sökandena har yrkat att Europeiska ekonomiska gemenskapen, företrädd av rådet och kommissionen, skall förpliktas att erlägga skadestånd till dem för skada som de påstår sig ha åsamkats genom rådets förordning nr 563/76 av den 15 mars 1976 om interventionsmyndigheternas åtgärder för tvångsköp av skummjölkspulver som skall användas i djurfoder (EGT nr L 67, s. 18).

2 Eftersom målen har varit förenade under såväl det skriftliga som det muntliga förfarandet bör de även avgöras i förening.

3 Domstolen har i tre förhandsavgöranden av den 5 juli 1977 i målen 114/76, Bela-Mühle, 116/76, Granaria BV och 119-120/76, Ölmühle och Kurt A. Becher (Rec. 1976, s. 1211 ff) slagit fast att förordning nr 563/76 ogiltig.

Domstolen grundade sin bedömning på att det i förordningen föreskrivna uppköpet av skummjölkspulver skulle ske till ett pris, som var så orimligt att det var likvärdigt med en diskriminerande fördelning av avgifter mellan de olika jordbrukssektorerna, vilken inte kunde anses motiverad som en nödvändig åtgärd för att uppnå avsett mål, dvs. att få avsättning för lagren av skummjölkspulver.

4 Ett konstaterande att en normativ rättsakt, som den i målet aktuella, är ogiltig är inte ensamt tillräckligt för att med stöd av artikel 215 andra stycket i EEG-fördraget ådra gemenskapen utomobligatoriskt ansvar för den skada som de enskilda kan ha åsamkats.

Enligt domstolens fasta rättspraxis kan gemenskapens utomobligatoriska ansvar för en skada som åsamkats enskilda på grund av en normativ rättsakt, som innebär val av ekonomisk-politisk karaktär, endast göras gällande om det föreligger en tillräckligt klar överträdelse av en överordnad rättsregel till skydd för enskilda.

5 I detta fall råder det ingen tvekan om att det genom förordning nr 563/76 överträdda förbudet mot diskriminering i artikel 40.3 andra stycket i fördraget de facto är avsett att skydda de enskildas intressen och att det inte är möjligt att bortse från förbudets betydelse i fördragssystemet.

För att avgöra vad en sådan överträdelse i övrigt skall innehålla för att gemenskapen i enlighet med domstolens praxis skall ådra sig ansvar, måste hänsyn tas till de inom medlemsstaternas rättssystem gällande principerna för det allmännas ansvar för skador som åsamkats de enskilda genom normativa rättsakter.

Även om dessa principer varierar avsevärt mellan olika medlemsstater, kan det dock fastslås att de normativa rättsakter som är uttryck för ekonomisk-politiska val inte annat än undantagsvis och under speciella förhållanden kan medföra ansvar för det allmänna.

Ett sådant restriktivt förhållningssätt förklaras av hänsyn till att den lagstiftande makten – även då det finns en domstolskontroll av rättsakters giltighet – inte får hindras i sitt beslutsfattande av att det är möjligt att väcka skadeståndstalan, när det för allmänintresset antas normativa beslut som kan skada enskildas intressen.

6 Av det ovan anförda följer att på de områden som omfattas av gemenskapens politik i ekonomiska frågor, får det krävas av den enskilde att denne, inom rimliga gränser och utan att kunna få ersättning av allmänna medel, får tåla att en normativ rättsakt medför vissa skadeverkningar på dennes ekonomiska intressen, även om rättsakten i fråga ogiltigförklaras.

I ett normativt sammanhang som det förevarande, för vilket det är utmärkande att det finns ett stort utrymme för skönsmässig bedömning, vilket är

nödvändigt för genomförandet av en gemensam jordbrukspolitik, kan gemenskapens ansvar följaktligen göras gällande endast om den berörda institutionen på ett uppenbart och allvarligt sätt har överskridit gränserna för sina befogenheter.

7 Detta är inte fallet i fråga om en ekonomisk-politisk åtgärd som den aktuella, med hänsyn till de för denna karaktäristiska elementen.

I detta avseende bör först anmärkas att denna åtgärd berörde mycket stora grupper av ekonomiska aktörer, nämligen samtliga köpare av proteinhaltiga blandfoder, varför dess återverkningar på de enskilda verksamheterna blev synnerligen dämpade.

Dessutom hade förordningen liten inverkan på den del av köparnas produktionskostnader som utgjordes av foderpriserna, eftersom prisökningen knappt översteg 2 %.

Denna prisökning var särskilt måttlig i jämförelse med de höjningar som under förordningens tillämpningsperiod berodde på svängningarna i världsmarknadspriserna för proteinhaltiga foder, vilka nådde upp till en nivå som var tre till fyra gånger så hög som den höjning som berodde på det genom förordningen föreskrivna tvångsköpet av skummjölkspulver.

Förordningens inverkan på företagens lönsamhet överskred sammantaget inte omfattningen av de ekonomiska riskerna för verksamheten inom de berörda jordbrukssektorerna.

8 Under dessa förhållanden är den omständigheten att ifrågavarande förordning är ogiltig inte tillräcklig för att ådra gemenskapen ansvar med stöd av artikel 215 andra stycket i fördraget.

Talan skall därför ogillas.

Rättegångskostnader

9 I enlighet med artikel 69.2 i rättegångsreglerna skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna.

Eftersom sökandena har tappat målet skall de förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna.

På ovan angivna grunder beslutar

DOMSTOLEN

följande:

a) **Talan ogillas.**

b) **Sökandena skall ersätta rättegångskostnaderna.**

Kutscher Sørensen Bosco

Donner Pescatore Mackenzie Stuart Touffait

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 25 maj 1978.

A. Van Houtte
Justitiesekreterare

H. Kutscher
Ordförande